

VN/14836/2021

Muistio
6.10.2022

Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 -ohjelman seurantakomitean kokous

Ajankohta: 29.9.2022 kello 11.00 – 16.00

Paikka: Tapahtumatalo Bank, Unioninkatu 20 Helsinki

Osallistujat: Seurantakomitean jäsenet:

Tapani Kojonsaari, työ- ja elinkeinoministeriö (puheenjohtaja)
Päivi Ekdahl, Lapin liitto
Juha Eskelinen, Uudenmaan liitto (varajäsen)
Päivi Hämäläinen, sosiaali- ja terveysministeriö
Nina Järviö, Tasa-arvoasiain neuvottelukunta
Anu Kerkkänen, ympäristöministeriö (varajäsen)
Claes Krüger, Oulun kaupunki
Vesa Kulmala, valtiovarainministeriö
Hilkka Laine, Keski-Suomen liitto (varajäsen)
Jukka Lehtinen, Keski-Suomen ELY-keskus
Jonas Liimatta, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Annukka Mäkinen, Suomen kuntaliitto
Merja Niemi, opetus- ja kulttuuriministeriö
Mika Pikkarainen, työ- ja elinkeinoministeriö
Sanna Sihvola, maa- ja metsätalousministeriö
Simo Tiainen, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK
Satu Vehreävesa, Pohjois-Savon liitto
Kirsi Väättäminen, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Pysyvät asiantuntijat:

Jukka Haapakoski, Työttömien keskusjärjestö ry
Jukka Käyhkö, Suomen ilmastopaneeli (varajäsen)
Tanja Risikko, Unifi/korkeakoulut

Euroopan komissio:

Aurimas Andrulis, EU komissio/DG EMPL
Andreas von Busch, EU komissio/DG REGIO
Pekka Jounila, EU komissio/DG REGIO
Anne Sillanpää, EU komissio/DG EMPL
Linda Sproge, EU komissio/DG REGIO
Samu Tuominen, EU komissio/DG REGIO

Sihteeristön jäsenet:

Valtteri Karhu, työ- ja elinkeinoministeriö
Sinikka Kauranen, Hämeen ELY-keskus
Katja Laitinen, Satakuntaliitto

Pasi Loukasmäki, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Kalevi Pölönen, Etelä-Savon ELY-keskus
Minna Talvitie, Ruokavirasto

Muut osallistujat:

Harri Ahlgren, työ- ja elinkeinoministeriö
Maarit Mukkala, Ruokavirasto
Pasi Rantahalvari, työ- ja elinkeinoministeriö

Tulkit:

Päivi Alho-Touissignant, DG SCIC
Laura Minkkinen, DG SCIC

Asialista

1. Kokouksen avaus ja tervetulosanat

Tapani Kojonsaari avasi seurantakomitean kokouksen klo 9:05 todeten toimivansa poikkeuksellisesti seurantakomitean kokouksen puheenjohtajana varsinaisen puheenjohtajan Johanna Oseniuksen sekä varapuheenjohtaja Petri Haapalaisen olleessa estyneinä.

Päätös: Merkittiin puheenvuoro tiedoksi

2. Kokouksen järjestäytyminen ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Puheenjohtaja totesi, ettei jäsenmuutoksista ole ilmoitettu. Valtteri Karhu suoritti nimenhuudon, jonka lisäksi kokouksessa kiersi nimilista. Kokouksessa oli puheenjohtaja mukaan lukien paikalla 18 jäsentä eli yli puolet, joten kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

Päätös: Todettiin kokous päätösvaltaiseksi

3. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Päätös: Hyväksyttiin 16.6.2022 pidetyn seurantakomitean 1. virallisen kokouksen muistio (liite 1).

4. Esityslistan hyväksyminen

Päätös: Esityslista hyväksyttiin sellaisenaan

5. Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelmamuutos

JTF osana aluekehittämisen kokonaisuutta

Kehittämisjohtaja Risto Poutiainen Pohjois-Karjalan maakuntaliitosta kertoi JTF-valmistelusta ja rahoituksen käytön suunnittelusta Pohjois-Karjalan maakunnan näkökulmasta. Valmistelu käynnistyi alueellisissa työpajoissa keväällä 2021. Alkuvaiheessa odotettiin valmistelun etenevän nopeasti, mutta sittemmin aikataulu alkoi venyä – myös toteutukseen ja varojen sitomiseen toivottaisiin vastaavaa joustoa. Valmistelua leimasivat myös muutokset, viime hetken ohjeistus ja merkkimäärärajoitteet. Poutiainen korosti ELY-keskusten roolia tavoitteiden saavuttamisessa, vaikkakin yritystukilaki ja aluekehityslaki rajaavat toimia sen suhteen, mitä ennallistamisen ja jälkikäytön osalta voidaan tehdä. Energiakriisi ja siihen liittyen huoltovarmuus askarruttavat; turpeella on myös huoltovarmuuskulma – tarvitaanko bioenergian lisäkäyttöä korvaamaan turvetta lyhyellä aikavälillä?

Poutiainen totesi ohjelmien sisällön fokusoituneen ja tarkentuneen kaiken aikaa, myös komission viestit ovat tulleet vahvemmin mukaan; viimeksi ilmastoon liittyvät tavoitteet. Komissio haluaa antaa ohjelmiin oman poliittisen leimansa, samoin kansallisella tasolla ministeriöt - aluetasolla mietitään, miten käytännössä nämä kaikki sovitetaan yhteen. Alueella nähdään kokonaisuus; mitkä toteutetaan eri rahastoilla ja CAPilla. Samalla koordinaatiotarve kasvaa. Alueiden näkökulmasta on kuitenkin tärkeintä, että EUn kautta tulee välineitä ja vuosien aikana niitä on myös opittu käyttämään tehokkaasti.

Puheenjohtaja kiitti Poutiaista hyvästä puheenvuorosta. Rantahalvari muistutti, että bioenergian kestävään käyttöön liittyen suunnitelmassa on vielä täsmentämistarpeita – tulee mm. korostaa, että kyse on siirtymävaiheesta.

Keskustelussa nostettiin esiin aikatauluhaaste – rahoitusta on tulossa kerralla käyttöön runsaasti – lähivuosina joudutaan tekemään paljon työtä, että saataisiin hyviä hankkeita käyntiin. Lisäksi valmisteluprosessia kritisoitiin siitä, että 14 maakuntaa joutuivat nyt erikseen tekemään sellaisia osia, mitkä olisi voitu tehdä yhdellä kertaa ministeriössä. Todettiin myös, ettei JTF pääse käynnistymään ennen kuin EURA 2021:ssä on hakutoiminnot mahdollistavat osat toiminnassa.

Pekka Jounila totesi Poutiaisen esityksen olleen hyvä yhteenveto JTF-valmistelusta ja sisällöstä ja muistutti, että JTF:n tulee aina kohdistua turvesiirtymän haittavaikutuksiin. Suunnitelmien luvut 1.1 ja 1.2 ovat olennaisimmat kohdat. Kaikissa alueellisissa suunnitelmissa ei nuorten osallistumista ole selkeästi kuvattu. Aikataulun joustamisen osalta Jounila totesi komission olevan sidottu asetusperustaan ja lainsäädäntöön, eikä niihin ole tässä vaiheessa näköpiirissä tulevia muutoksia.

Ohjelmanmuutos

Johtava asiantuntija Valtteri Karhu esitteli keskeiset muutokset komission 5.5.2022 hyväksymään Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelmaan. Muutokset sisältävät lisättävien ohjelmaosuuksien (liite 2a) lisäksi 14 alueellista siirtymäsuunnitelmaa (liite 2b) sekä EAKR-tuotosindikaattoria RCO75 koskevan korjauksen (liite 4). Lisäksi seurantakomitealle oli toimitettu JTF:ää koskeva ympäristöselostus (liite 2c), kesällä toteutetusta kuulemisesta laadittu lausuntoyhteenveto (liite 3) sekä ohjelma-asiakirjan muutoksilla ja korjauksilla täydennetty versio (liite 5).

Karhu totesi valmisteluajataulun olevan tiukka, jotta ohjelmanmuutos saadaan toimitettua komissioon lokakuussa. Ohjelmistotalolta on tilattu hakuilmoitus pohjia sekä hakemus pohjia. Oikeudenmukaisen siirtymän mekanismi sisältää kolme pilaria, joista JTF on ensimmäinen.

II pilari tarkoittaa InvestEU:n yrityksille suunnattuja markkinaehtoisia lainoja, lainatakuita tai pääomasijoituksia kun taas III pilari on tarkoitettu julkisen sektorin isoihin investointeihin. CINEA komission virastona myöntää avustusosuudet ja EIP vastaa lainajärjestelyistä. Nyt käsitellään I pilaria eli rahastoa, johon kaksi muuta pilaria kytkeytyvät. Toimet kohdistuvat pääasiassa turvetuotannon ulkopuolisille sektoreille hallituksen linjausten mukaisesti. JTF:lle asetetut tuotos- ja tulosindikaattorit ovat keskeisiä seurantakomitean työn kannalta. Alueellisiin siirtymäsuunnitelmiin on tulossa vielä täydennyksiä koskien biomassan riittävyydestä, polttoon perustumatonta energiantuotantoa sekä pilari III hyödyntämistä.

EAKR:n tuotosindikaattoria RCO75 koskevassa muutoksessa on kyse siitä, että indikaattorin mittayksikkö vaihdetaan euroista kappaleiksi ja samalla tavoitetasot muutetaan tässä vaiheessa siten, että oletuksena on vähintään yksi kestävä kaupunkikehittämisen hankkeisiin liittyvä maksatustapahtuma kussakin erityistavoitteessa ja alueluokassa. Tavoitetasoja voidaan tarkistaa myöhemmin, kun seurantatietoja on saatavilla.

Käydyssä keskustelussa Kerkkänen ympäristöministeriöstä totesi alueellisten suunnitelmien kehittyneen mutta kolmesta asiasta YM on edelleen huolissaan ja ne liittyvät TEMin alueille esittämiin pyyntöihin. JTF:n toimenpiteet eivät saisi pienentää hiilinielua; puunpolttoa ja hakkuukertymää pitää tarkastella maakuntatasolla. EU-velvoitteiden saavuttaminen on nykyisellä hakkuumäärällä haastavaa ja mikäli hiilinieluelvoitetta ei saavuteta, voi siitä koitua kustannuksia. Turpeen uusia, innovatiivisia käyttömuotoja ei pitäisi sisällyttää ohjelmaan. Pilari III on saatava täysimääräisesti käyttöön. YM on tyytyväinen siihen, että TEM on jo lähettänyt täydennyspyynnön alueille. Varsinaiseen ohjelmatekstiin liittyy myös duubioita, kuten maininta turpeen innovatiivisista käyttömuodoista sekä tuettavan toiminnan toteaminen luonteensa vuoksi DNSH-periaatteen mukaiseksi – DNSH-tarkastelu tulisi tehdä aina, ei vain "tarvittaessa". Myös maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma pitäisi lisätä tekstiin sekä uudeksi indikaattoriksi "Uudella tuella aikaansaadut vähähiilisyttä tukevat työpaikat".

Lisäksi keskustelussa kiinnitettiin huomiota tasa-arvonäkökulmaan eli turvealan miesenemistöisyyteen ja työmarkkinoiden voimakkaaseen segregatioon, joka voisi näkyä ohjelmassa vielä paremmin. Todettiin myös, ettei kasvuturpeelle ole juuri olemassa korvaavia tuotteita ja että innovatiivisten ratkaisujen mukanaolo mahdollistaisi turpeen uusia käyttömuotoja. Maailmantilanne ja ajankohtaiset energiakysymykset puoltaisivat kestävä bioenergiatuotannon mukanaoloa. Pohdittiin myös III pilarin hyödynnettävyyttä ja todettiin maakuntien käynnistäneen yhteistyössä selvitystyön mekanismin käytöstä. Kysyttiin myös, miksi Ruotsin JTF-ohjelma on jo hyväksytty kohdistettavaksi vihreään terästuotantoon antaen suurille yrityksille sataprosenttista tukea - miten eri jäsenmaissa JTF voidaan toteuttaa näin eri tavoilla?

DG REGION maayksikön uusi päällikkö Andreas von Busch esittäytyi. Hän totesi turpeen merkityksen Baltian alueella ja Suomessa ja sen olevan myös kulttuurinen kysymys. Suomessa on iso JTF-allokaatio suhteessa moneen muuhun jäsenmaahan. NGEU on uusi, erilainen mekanismi joilla on MFF-kehystä nopeampi takaisinmaksuaikataulu – NGEU-osuuden on oltava maksettuna vuoden 2026 loppuun mennessä. Näyttää siltä, että on hyvät mahdollisuudet saada Suomen ohjelma ajoissa hyväksytyä. Ratkaistavana on vielä muutama YM:n nostama asia, jotka myös DG CLIMA on tuonut esille.

Pekka Jounila totesi, että kaikissa alueellisissa suunnitelmissa ei ole mainittu nuorten osallistumisesta tai kuulemisesta valmisteluprosessin yhteydessä. Mahdollisten innovatiivisten käyttökohteiden täytyisi vähentää päästöjä. Turpeen jatkokäyttö energialähteenä tulee poistaa alueellisista suunnitelmista. Pääosastojen välisessä konsultaatiossa voi tulla vielä muitakin kommentteja. Jounila lupasi lähettää vielä lisätietoja ja muistutti tulossa olevasta pilari III:ea koskevasta komission JTM-seminaarista, johon kaikkien olisi syytä osallistua.

Rantahalvari vastasi keskustelussa esiin nousseisiin kysymyksiin. Pilari III vaatisi esim. Väyläviraston tai kuntarahoituksen kaltaisen valtakunnan tason toimijan, sillä 37 miljoonaa euroa ei ole niin iso summa, että siitä riittäisi kovin moneen investointiin. Asia ei siten ratkea lisäämällä investointialoja. Tarkempaa kartoitusta tai laajempia neuvotteluja ei ole vielä toteutettu, mutta EIP:n kanssa pyritään löytämään pragmaattinen lähestymistapa. SWD-asiakirjassa on mainittu kuusi jäsenmaata, joilla ei ole erillistä JTF-sitoumusta ja Ruotsi on yksi niistä – tämä mahdollistaa siellä erilaisen toteutuksen. Biomassan käyttö on nähtävä välivaiheena, josta siirrytään ei-polttoon perustuviin uusiin energialähteisiin. Myös innovatiivisten käyttömuotojen osalta pitää olla selkeä – ne eivät voi kasvattaa päästöjä. Sukupuolinäkökulmaa on mietitty paljon, mutta tavoitteena on saada koko turvepopulaatio uudelleen koulutuksen piiriin. Ohjelmaan ei ole syytä lisätä toimenpiteitä listaavia suunnitelmia, ainoastaan strategiat, jota nekään eivät saa olla ristikkäisiä. Valtteri Karhu lisäsi, että kaikki investointeja sisältävät yritystukihankkeet sekä ennallistaminen ja jatkokäyttö menevät yksityiskohtaisen DNSH-arvioinnin kautta - kaikkien hankkeiden DNSH-arviointiin ei ole olemassa työkaluja. Komission tulkinnan mukaan JTF:llä rahoitetut toimenpiteet ovat lähtökohtaisesti sataprosenttisesti ilmastotoimia, joten jo ohjelmaan otettu uusien työpaikkojen määrä mittaa JTF:n osalta jo lähtökohtaisesti vähähiiliseen talouteen liittyviä työpaikkoja.

Päätös: Seurantakomitea hyväksyi osaltaan Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 –ohjelman ohjelmanmuutoksen toimitettavaksi edelleen komissiolle. Ohjelmanmuutoksella lisätään liitteiden mukaiset JTF-rahaston ohjelmatekstit ja alueelliset siirtymäsuunnitelmat osaksi ohjelmaa sekä korjataan EAKR-tuotosindikaattori RCO75 vastaamaan rahaston sääntöjen mukaista määritelmää. Seurantakomitea valtuutti sihteeristön tekemään ohjelmamuutokseen tarvittaessa pieniä ja teknisiä korjauksia.

Kokouksessa pidettiin kahvitauko klo 14:20 – 14:40.

6. Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF) valintaperusteet

Johtava asiantuntija Valtteri Karhu esitteli liitteen 6 mukaisesti JTF-hankkeiden arvioinnissa käytettävät valintaperusteet ja arviointimenettelyt. Kesällä pidetyssä seurantakomitean kokouksessa ei vielä ollut mielekäästä päättää JTF:n valintaperusteista, koska JTF:n tarkka sisältö yksityiskohtineen ei vielä ollut selvillä. Yleiset valintaperusteet ovat JTF:ssä yhteisiä muun ohjelman kanssa, yleisillä valintaperusteilla määritellään hankkeen tukikelpoisuus ja erityistavoitekohtaisilla erityisillä valintaperusteilla nostetaan esiin parhaat hankkeet. Pisteytettäviä valintaperusteita on oltava aina vähintään kuusi, joista kolme horisontaalisia, joiden on oltava kaikissa hauissa mukana – erityisiä valintaperusteita voi siis valita enemmänkin kuin kolme. Jotta valintaperusteet olisivat loogiset suhteessa JTF-painopisteisiin, Karhu esitti seurantakomitealle toimitettua listausta erityisistä valintaperusteista täydennettäväksi siten, että nuoret lisättäisiin kahteen kohtaan:

- Hankkeen toimenpiteillä edistetään **erityisesti nuorten** työttömien ja työelämän ulkopuolella olevien työllisyyttä välittömästi tai välillisesti.
- Hankkeen toimenpiteillä edistetään koulutuksessa aliedustettuihin ryhmiin kuuluvien **ja nuorten** osaamista ja sitä kautta työllistymismahdollisuuksia.

Keskustelussa pohdittiin ehdotettujen lisäysten vaikutusta hankevalintaan käytännössä. Erityisesti jälkimmäisen osalta todettiin, että nuoret ovat lähtökohtaisesti yliedustettuina koulutuksessa ja JTF:n kohderyhmä on varsin rajattu, jolloin kaikki ovat koulutuksen kohderyhmää joka tapauksessa. Sikäli nuoria koskevan maininnan voisi jättää jälkimmäisestä pois. Toisaalta nuorten esiin nostamista pidettiin hyvänä, varsinkin jos puhutaan nuorista yleisesti eikä vain jonkin ryhmän edustajina. Jokainen nuori on tärkeä yksilönä ja uusissa työpaikoissa on korkeammat osaamisvaatimukset, joten ohjelman tulisi tarjota yksilöllisiä koulutuspolkuja, kuten täydennyskoulutusta, mutta myös uudelle alalle tai ammattiin tai tutkintoon kouluttautumista. Aliedustettujen ryhmien osalta ongelmana on, että he eivät hakeudu koulutukseen. Myös pitkään työttömänä olleiden ja vanhempien yrittäjien olisi päästävä kouluttautumaan. Koulutusta on siis tarjottava kaikille työttömyysuhanalaisille turvealan ihmisille.

Puheenjohtaja esitti, että nuoret lisätään ensin mainittuun valintaperusteeseen, mutta ei jälkimmäiseen. Ehdotusta ei vastustettu.

Pekka Jounila kysyi, miksei valintakriteereistä löydy mainintaa yhteistyöstä, vaikka se oli alueellisissa suunnitelmissa nostettu esiin? Entä onko valintakriteereillä jokin minimimitavoite, vai onko vaarana, että mikäli hakemuksia ei saada tarpeeksi, kaikki rahoitetaan?

Rantahalvari katsoi, ettei hankkeen toteutustapa voi olla rahoitusperuste, vaan sisältö ja asetetut tavoitteet – niiden sisällä tarkastellaan toteutustapaa ja sen uskottavuutta. Karhu totesi, että välittävä toimielin voi halutessaan asettaa minimipistemäärän, mutta se ei ole pakollista.

Päätös: Seurantakomitea hyväksyi Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) hankkeita koskevat erityistavoitekohtaiset valintaperusteet käytettäväksi Uudistuva ja osaava Suomi – ohjelman JTF erityistavoitteen hankkeiden arvioinnissa liitteen 6 mukaisesti sillä lisäyksellä, että järjestyksessä 11. valintaperuste täydennetään muotoon ”Hankkeen toimenpiteillä edistetään **erityisesti nuorten** työttömien ja työelämän ulkopuolella olevien työllisyyttä välittömästi tai välillisesti”.

7. Katsaus ESR+ aineellisen avun käynnistämiseen

Ylitarkastaja Minna Talvitie ruokavirastosta esitti katsauksen ESR+ -toimintalinjan 7 (Aineellista puutetta torjuva Suomi) toimeenpanoon. EU:n elintarviketuen jakaminen alkoi avustajajärjestöjen kautta jo vuonna 1996. Viime vuonna toimitettiin lähes 1900 tonnia elintarvikkeita 17 kumppaniorganisaation ja 658 jakelupisteen kautta – avun piirissä arvioidaan olleen lähes 300 000 henkilöä. FEAD-rahaston tuella hankittujen elintarvikkeiden osuuden arvioidaan olleen noin 16 % kaikesta kumppaniorganisaatioiden jakamasta avusta. Uudella ohjelmakaudella FEADin toiminta sisältyy ESR+:aan, josta aineellisen avun toimenpiteen kokonaisrahoitus on n. 32 miljoonaa euroa. Ruokavirasto valmistelee ja avaa haun sekä tekee rahoituspäätökset ja vastaa seurannasta ja raportoinnista. Ruokaviraston, STM:n ja

RR-ELYjen muodostama hankekoordinaatioryhmä ohjaa, seuraa ja tukee toimintaa strategisesti. Merkittävä uudistus on siirtyminen ruoan jakamisesta maksukorttien käyttöön. Kyseessä on ns. hyväntekolahjakortti, josta rajataan pois veikkaus-, alkoholi- ja tupakkatuotteet. Korttiin tulee EU-logo ja sen voimassaoloaika on rajoitettu. Käyttämätön saldo palautetaan hanketoimijalle. Koska kyseessä on anonyymi kortti, ei käyttäjä leimaudu sitä käyttäessään. Myöskään tuloksetusta ei vaadita. Toiminnan kustannusmallina on 7 % Flat rate. Ruokavirasto odottaa hyviä hakemuksia. Tärkeää olisi saavuttaa erityisryhmät.

Keskustelussa kysyttiin, koordinoitaisiko mallia sosiaalijärjestelmän kanssa, kun tuloksetusta ei vaadita ja onko varmistettu, että myös haja-asutusalueiden asukkaat tavoitetaan. Poissulkeeko järjestelmä pienet toimijat pois, jos rahat saadaan vasta käytön jälkeen? Olisi myös toivottu, että hankekoordinaatioryhmässä olisi ollut ruoka-apua jakaneiden järjestöjen edustaja, vaikka vain puhe- ja läsnäolo-oikeudella. Kysyttiin myös, tuleeko jokaiselle kaupparyhmälle oma korttinsa?

Talvitie vastasi, että toiminnassa tullaan hyödyntämään 30 %:n ennakkomaksuamahdollisuutta. Edunsaaja saa itse valita käyttämänsä kortin – kortin arvo tulee olemaan 40-50 euroa. Karhu korosti, ettei suomalaisen sosiaaliturvaan kuulu tämän tyyppinen korttijärjestelmä eikä sitä huomioida tulona. Sen avulla ihmisiä saadaan koolle ja sitä kautta ohjattua muun avun piiriin. Kortin ansiosta käytettävissä oleva 32 miljoonan euron rahoitus voidaan käyttää itse elintarvikkeisiin eikä sitä kulu varastovuokriin tai logistiikkaan. Jatkossa ruoanjakopisteiden määrä kasvaa ratkaisevasti, kun kaikki tai ainakin useimmat kaupat ovat mukana. Esteellisyysskysymysten vuoksi tuensaajat (=järjestöt) eivät voi olla mukana päätämässä käytännön toteutuksesta. Voi olla, että kaikki keskusliikkeet tulevat toteuttamaan oman korttinsa.

Päätös: Merkittiin käyty keskustelu tiedoksi

8. Muut asiat

Suomen ilmastopaneelin jäsen professori Jukka Käyhkö Turun yliopistosta esitteli ilmastopaneelin työtä ja ajatuksia ilmastomuutokseen vastaamisen merkityksestä erityisesti alueiden elinvoiman näkökulmasta. Käyhkön mukaan keskeistä on nyt hiilijalanjäljen pienentäminen ja hiilikädenjäljen kasvattaminen. Suomen 10 suurinta teollisuuslaitosta aiheuttaa 80 % teollisuuden CO₂-päästöistä. Alueiden käsillä on valtava kansallinen päästövähennyspotentiaali, missä polttoon perustumattomat ratkaisut ovat oleellisia. Maankäyttösektorin nettonielun kehitystä on seurattava - eri alueet toimivat eri tavoin. Maakuntien suunnitelmassa ilmastomuutoksen ehkäiseminen on ollut painopisteenä, mutta nyt tarvitaan jo myös sopeutumista. Ilmastopaneelin [sopeutumisasiaportti](#) on valmistunut, sisältäen mm. maakunnittaisen matriisitarkastelun sää- ja ilmastotekijöistä 2050-luvulle asti, mikä on syytä huomioida sopeutumistoimien suunnittelussa. Ilmastopaneelin sivuilta löytyy myös mm. [turvemaiden käytön vaihtoehtoja käsittelevä raportti](#). Parhaillaan on käynnissä oikeudenmukaisuushanke, jonka tavoitteena on tuottaa arviointityökalu politiikan valmisteluun – voitaisiinko esimerkiksi hankehakujen yhteydessä tehdä myös oikeudenmukaisuuspunnintaa?

Keskustelussa tuotiin esiin markkinoilla vallitseva ristiriita hiilinielu-, turve- ja metsäkeskustelussa, johon kytkeytyvät niin biomassan tuonti ulkomailta, puuta korvaavat raaka-aineet

yms. – onko olemassa kokonaisvaikutustarkastelua, ja ketä pitäisi uskoa? Pitääkö nyt jo hyväksyä se, että ilmastonmuutoksen ehkäisemisestä on siirryttävä ilmastonmuutokseen sopeutumiseen? Mikä on peruskriteeri oikeudenmukaisuuteen?

Käyhkö totesi, ettei maailma ole koskaan täydellinen, on riittävästi asioita joita pitäisi parantaa. Ei myöskään ole olemassa yhtä totuutta, vaan tiede elää ajassa. Oikeudenmukaisuus on filosofinen kysymys – tähän pyritään nyt tuottamaan työkaluja.

Puheenjohtaja informoi seurantakomiteaa TEM:n ja YM:n yhdessä hallinnoimasta InvestEU-lainatakaushjelmasta: Suomen ja Euroopan komission välinen rahoitusosuus- ja takausso-
pimus allekirjoitettiin 5.9. Suomen 100 miljoonan euron sijoituksen Euroopan investointira-
hastoon on arvioitu tuottavan seitsenkertaisen vipuvaikutuksen. Käyttökohteita ovat mm.
rakennusten energiatehokkuus ja lämmitysjärjestelmien uusiminen sekä sähkökäyttöisten
kulkuneuvojen latausinfra ja hankinta-apu. Komissio tekee seuraavaksi sopimuksen Euroo-
pan investointipankkiryhmän kanssa, joka puolestaan tekee sopimukset suomalaisten pank-
kien kanssa, jotka alkavat tarjota lainoja Suomessa ensi vuoden alkupuolella. Puheenjohta-
ja totesi, että takausohjelmaa on syytä myöhemmin esitellä seurantakomitealle vielä tar-
kemmin.

Keskustelussa muistutettiin EURA 2021-järjestelmään tulevien JTF-toimintojen kriittisyy-
destä ja vielä puuttuvasta yritystukihankkeiden päätöksentekotoiminnosta. Todettiin myös,
että hakijoilta on tullut kiitoksia EURAn toiminnasta ja käyttökokemuksesta. Puheenjohtaja
kertoi, että tämän hetken tiedon mukaan kahden viikon päästä yritystukipäätöksiä päästäi-
siin jo tekemään.

9. Seuraava kokous

Sovittiin alustavasti, että seuraava seurantakomitean kokous järjestetään 26.–27.4.2023
Pohjois-Suomessa.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16:22.

Tapani Kojonsaari
neuvotteleva virkamies,
seurantakomitean sihteeristön
pääsihteeri

Harri Ahlgren
Erityisasiantuntija
TEM

VN/14836/2021-TEM-63

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: